

ható mennyiségi, nem öröklődő eltérések a jellemzőek, amelyek a környezet hatásaira alakulnak ki.

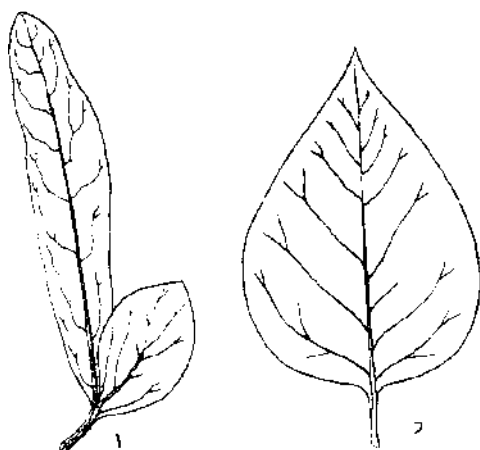
A *Phyllitis scolopendrium* laboratóriumban, szobában tartott, eredetileg simalevelű, majd fodrosodó formája egyébként kiváló példa a modifikációk gyors előállítására, bemutatására.

Dr. HORTOBÁGYI TIBOR:

A SYRINGA CHINENSIS WILLD. LEVÉLABNORMITÁSA

Die Blattabnormität von *Syringa chinensis* Willd.

Közismert és mindenütt fellelhető növényünk a közönséges orgona (*Syringa vulgaris* L.). A kertekben gyakran ültetik a perzsa orgonát (*Syringa persica* L.), amely az előbbitől széles-lándzsás, néha 3—9 cimpára szeldelt leveleivel, továbbá keskenyebb és dúsabb virágzatával tér el. E két kedvelt díszcserjénk könnyen kereszteződik, s a keletkezett keverékfaj, a *Syringa chinensis* Willd. szintén gyakori kerti díszcserjénk. Tojásdad-lándzsás leveleivel a két faj között áll. Ennek a keverékfajnak érdekes levélabnormitását bocsátotta rendelkezésemre Balázs Géza egyetemi professzor, amit ezúton is megköszönök. A rendellenességet Budapesten 1951. október 15-én a XI. kerületben levő Tass vezér utcában találta.

A levélabnormitást az első ábra mutatja. A jelenség *fissio*, azaz hasadás. A levélnyel már eredésénél is kettős, de a lemezekig még nem vált ketté; hossza 10 mm. A levéllemezek önállóak, de egyenlőtlenek. A kisebb ovális alakú, hossza 34. mm, szélessége 19 mm. A nagyobb lemez szalagszerű, csaknem mindenütt egyenletesen széles; hossza 84 mm, szélessége 16 mm. Feltűnő a főbb oldalerek zegzúgas futása, amit a párján nem figyelhetünk meg. A második ábra egy normális méretű levelet mutat, ennek hossza a levélnyelével együtt 85 mm, szélessége 48 mm.

Kárpáti Zoltán szerint „A teratológiának igen nagy jelentősége van bizonyos esetekben a törzsfajlás megítélésében is, amennyiben egyes szervek átalakulása, valamilyen kezdetlegesebb alakra való visszaütése, biztos útmutatója az illető szerv törzsfajlásának”. (Kertészeti Növénytan I. Budapest, 1933. p. 236). A közölt példa megerősíti a *Syringa chinensis* Willd. eredetét, mert a rendellenes levélpár különösen kiemeli az egyik őssel, nevezetesen a *Syringa persica* L. fajjal való kapcsolatát. Mintha a perzsa orgona cimpás levele kezdeti volna kialakulni a rendellenességben, de csupán a megnyúlt középtagig és az egyik cimpáig jutott el, utóbbiban a két cimpa egycsülését lehet látni, mert szinte kétszeres méretű a perzsa orgona cimpáihoz mérten. A bekövetkezett físis a két levélrészt teljesen elkülönítette egymástól. Az abnormitás levélkéinek levélvállai is a perzsa orgonához fűződő származási kapcsolatokra utal.

A teratomát azért is tartottam érdemesnek közlésre, mert O. Penzig Pflanzen-Teratologie című, 1922-ben megjelent, második kiadású munkája 3. kötetében a 37. oldalon a *Syringa chinensis* Willd. abnormitásairól csupán ezeket írja: „Kommt häufig mit dreigliedrigen Blattwirteln an Stelle der Blattaare vor.”